

STRATEGINĖ BŪKLĖ

SOVIETŲ TAIKOS OFENZYVOS PASEKOJE

Praeitą savaitę Vienoje pasibaigė SALT (Strategic Arms Limitation Talks) sesija. Čia abeji (amerikiečiai ir sovietai) pašnekesių dalyviai tik išdėstė savo pažiūras (outlines) į strateginių ginklų apribojimą. Lapkričio mėn. jie vėl susitiks Helsinkyje, kur eventualiai tos pažiūros bus taip suderintos, kad galima būtų jau galvoti apie sutarties tekstą. Sakoma, kad prezidentas Nixonas yra labai patenkintas pažiūrų panašumu ir tikisi greito susitarimo.

Aplamai imant, sovietai turėtų būti suinteresuoti strateginių ginklų apribojimu, nes ūkiškai yra daug silpnėsi už JAV, o moderniški ginklai yra labai brangūs. Už tat ginklų lenktynės jiems faktinai yra neprieinamos. Taip tačiau atrodo teoriškai, praktiškai, sovietai žymiai sparčiau siekia pranašumo tat ginklų srityje negu amerikiečiai. Gynybos Sekretoriaus Melvin Laird teigimu, jei sovietai toliau sieks ta pačia sparta pranašumo, jie apie 1974 metus pralenks amerikiečius Ploaris raketų srityje. Polaris raketomis yra apginkluoti amerikiečių atominiai povandeniniai laivai. Jų pranašumas slypi tame, kad tuos laivus yra sunkoka susekti ir tuo pačiu vienu puolimu sunaikinti. Už tat vien tat laivų raketomis JAV galė-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

tų atsikėrsyti už eventualų JAV didmiesčių užpuolimą, kas savo keliu verstų nuo tokio užpuolimo atsisakyti nuo tolimo atsisakyti. Visa tai veda prie minties, kad abiem valstybėm apsimokėtų atsisakyti nuo tolimo ginklavimo, jei būtų įmanoma išlaikyti dabartinį teroro balansą. Žinia, technika nestovi vietoje. Nauji išradimai ginklus gali patabulinti ir ilgainiui ginklų balansą išardyti. Už tat labai svarbu budėti ir nuolat prisiminti seną lotynų patirtį: nori taikos -- ruoškis karui.

Deja, Amerikoje šios teisybės nenorima prisiminti. Gauti lėšas iš kongreso priešraketinių raketų apsaugai (ABM) administracijai buvo labai sunku. Administracijos politikos priešininkai aiškina, kad girdi reikia palaukti kol paaiškės galutini SALT pašnekesių rezultatai, administracija laikosi pažiūros, kad toji ABM sistema yra labai paranki mainams. Jei sovietai sutiktų apriboti savo naujų didžiulių raketų SS-9 statymą i pozicijas, JAV galėtų atsisakyti nuo ABM. Atrodo, kad viltys tam yra pamatuotos.

Bet džiūgaujant dėl naujos Maskvos 'taikos ofenzyvos' nereikėtų pamiršti patirties apie sovietų elgesį. Imkim, kad

ir būklę prie Suezio kanalo. Paliaubų paskelbimas nesustabdė sovietų priešlėktuvinių raketų slinkimą i kanalą. Izraelis teigia, kad tai yra paliaubų sulaužymas. Washingtonas duoda suprasti, kad sovietai tai padarė iš "išbėgėjimo". Jie jau buvo pasiruošę tas baterijas perkelti arčiau kanalo ir tai įvykdė jau popaliaubų paskelbimo, tačiau tai truko tik 12 ar 18 valandų po paliaubų išgaliojimo ir už tat neverta vien dėl to pradėti kariauti. Vienoj ar kitoj vietoj toks nuolaidumas gal ir reikalingas bei prasmingas, bet kaip nuolatinės politikos principas -- jis be abejo yra žalingas. Jei sovietams reikalingos paliaubos Artimuosiuose Rytuose, jie, o ne kita pusė turi už tat mokėti.

Sovietų siekliai čia yra gana aiškūs. Jiems reikalingas Suezio kanalo atidarymas, kad turėjus patogų priėjimą i Indijos vandenyną. Artimuosiuose Rytuose yra 62% viso pasaulio žinomų naftos išteklių. Artimieji rytai, įskaitant ir šiaurės Afriką patiekia trečdalį viso pasaulio naftos, tačiau patys suvartoja tik 2% savo produkcijos. Maža to, kadangi tos naftos eksportas ir pardavimas yra amerikiečių rankose, jų firmos iš to biznio uždirba milžiniškas dolerių sumas. Už tat ir sovietams labai norėtųsi kaip nors įsijungti i naftos eksploataciją ir jos "globą". Bet ne amerikiečių uždavinys būtų to tikslą pasiekimą palengvinti. Suezio kanalo uždarymas amerikiečiams gali būti naudingesnis.

Ir išjungimas ar tik apribojimas strateginių ginklų gali turėti dvi puses. Viena jų gali būti JAV-bėms ir nenaudinga.

Komunistų išpėjimas dėl kelionių i Sovietiją...

* SOVIETIJOJE draudžiama bespecialaus leidimo atitolti nuo kelio kuriuo buvo leista keliauti vizituojant miestus. Taip rašo prancūzų komunistų laikraštis 'l'Humanite, duodamas patarimus keliaujantiems i Rusiją. Laikraštis išpėja nuo bet kokios turistinės fantazijos. "Kai ten jau būsite, jums bus nelengva, tiesiog neįmanoma... pakeisti viešbutį, prailginti ar sutrumpinti buvimą kuriam nors mieste, keliauti trumpesniu keliu, aplenkiant vieną ar kitą miestą, kurio nenorėtumėte matyti, bet kuris buvo numatytas jūsų kelionės plane". Ir pabaigoj išpėja, kad ne-

Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungos trimetinės konferencijos metu suruošto simpoziumo "Krikščionis ir komunistas kovoje už žmogų" prelegentai: J. Daugėla, dr. K. Šidlauskas, kan. V. Zakarauskas ir A. Razgaitis.

LIETUVIŲ KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ SĄJUNGOS TRIMETINĖ KONFERENCIJA CLEVELANDE

Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungos trimetinė konferencija įvyko rugpiūčio 14-16 d. Clevelande Šv. Jurgio parapijos salėje.

Šalia sąjungos atstovų iš Detroito, Chicagos, New Yorko, Washingtono, Clevelando, Europą ir Paryžių atstovavo Adolfas ir Birutė Vencikai.

Nors konferencija prasidėjo šeštadienį, rugp. 15 d., tačiau penktadienio vakaro jaunimui skirtą simpoziumą tema "Krikščionis ir komunistas kovoje už žmogų" reikia laikyti lyg ir įžanga i konferenciją. Šio simpoziumo įvadinę paskaitą skaitė LKDS-gos Centro Komiteto pirmininkas Alg. Kasulaitis. Po to įvykęs pokalbis - diskusijos užsitęsė virš poros valandų. Jose dalyvavo ir svečias kun. St. Yla.

Šeštadienio rytą konferencija pradėta registracija ir darbo posėdžiais. Konferencijos prezidentumą sudarė pirm. Antanas Garka, vicepirminin-

kai inž. Adolfas Venckus ir Ant. Repšys, sekretoriai Povilas Mikšys ir Petras Balčiūnas. Dalyviai ir svečiai turėjo progos susipažinti su plačia sąjungos vadovybės veikla tarptautinėje srityje. Parodos forma buvo išstatyti laiškų originalai arba jų kopijos iš ryšių su įvairių valsty-

šiam vienetui suteikta teisė sąstatą papildyti naujais nariais kooptavimu, jei darbo ir veiklos apimtis ateityje to pareikalautų

I šeštadienio simpoziumą atsilankė virš šimto dalyvių. Tema "Krikščionis ir komunistas kovoje už žmogų" toliau vystė prelegentai: kana-

Suvažiavimo prezidiumo pirmininkas A. Garka konferuoja su LKDS pirm. A. Kasulaičiu.

bių krikščionių demokratų centrals. O jų esama arti keturiasdešimties. Čia buvo parodyta ir krikščionių demokratų leidiniai įvairiom kalbom, tarp jų ir Sąjungos leidžiami biuleteniai -- lietuvių ir anglų kalbom.

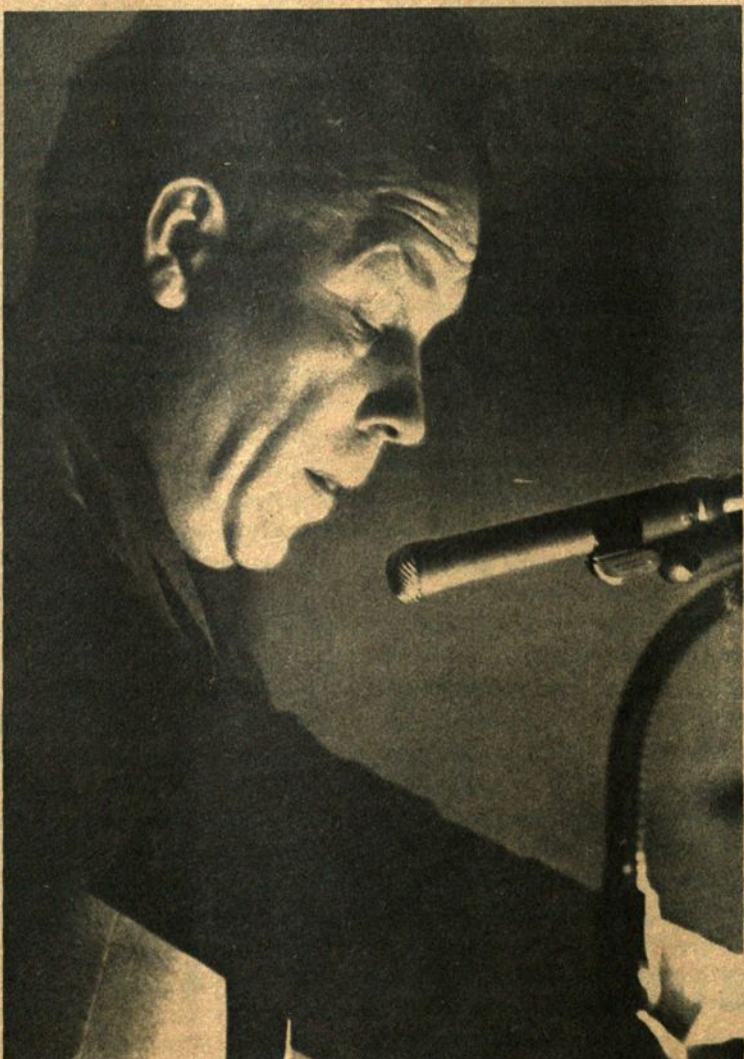
L.K.D. S-gos Centro Komitetas išrinktas sekančio sąstato: Alg. Kasulaitis, A. Garka, A. Pautienis, H. Idzelis, P. Balčiūnas, A. Tamulionis, P. Mikšys, P. Kliorys, Pr. Razgaitis ir

ninkas Vaclovas Zakarauskas, Liet. Valstiečių Liaudininkų S-gos pirm. Jonas Daugėla, Stud. Ateitininkų S-gos pirm. Antanas Razgaitis ir advokatas dr. Kazys Šidlauskas. Jų referatai iššaukė ilgokai užsitęsusias diskusijas.

Abu simpoziumus taikliai moderavo inž. Alg. Pautienis.

Darbo posėdžiai buvo tęsiami sekmadienio rytą. Šv. Mišias atnašavo (Nukelta i 6 psl.)

HENRIKAS NAGYS LAUREATAS

Laureatas poetas Henrikas Nagys

Lietuvių Rašytojų Draugija 1969 metų premiją 1000 dolerių paskyrė Henrikui Nagiui už poezijos knygą "Broliai baltieji aitvarai".

Vertinimo komisijoje buvo: Alė Rūta, Bernar-

das Brazdžionis, Alfonsas Gričius, Juozas Timinins ir Pranas Visvydas.

Premija bus įteikta š. m. rugsėjo 4 d. Toronte. Mecenatas -- Lietuvių Fondas Amerikoje.

LKDS trimetinės konferencijos Clevelande rugpiūčio 14-16 d. dalyviai. A. Razgaičio nuotraukos

PO PIETU KRYŽIUM

VLADAS RADZEVIČIUS

BRAZDŽIONIS ADELAIDĖJE

Aną dieną, būtent, š.m. rugpiūčio 9, visas penktadalis Adelaidės lietuvių (gražus 300 būrys) arčiau susipažino su čia "atskraidytais" kūrėjais B. Brazdžioniu, R. Spalium ir B. Pūkelveičiūte. Juos "atlydėjo" lietuviškos dainos meisteriai Kipras Petrauskas, A. Stempuzienė, visas Čiurlionio Ansambelis, kompozitorius Lapinskas, Korp! Neo-Lithuania orkestras ir t.t.

Tai buvo iškilmės. Gražios ir kultūringos. J. J. Bačiūno vardo bibliotekos vedėja Elena Reisonienė, talkininkaujama kitų dviejų nuolatinių bibliotekos - skaityklos darbuotojų (L. Garbaliusko ir M. Urbono) tą dieną Lietuvių Namuose suorganizavo Lietuviškos Knygos ir Plokštelės pristatymą.

Scenoje, kurią dailininkė Žibutė Westenbergaitė išpuošė, aktoriai J. Neverauskas, M. Neverauskaitė, V. Baltutis ir N. Skidzevičius pavieniui ir grupėmis deklamavo Brazdžionio poeziją, o vėliau skaitė parinktas ištraukas iš naujausių R. Spalio ir B. Pūkelveičiūtės romanų (Rezistencija, Rugsėjo Šeštadienis).

Rezistencija ir Rugsėjo Šeštadienis yra gana populiariūs Adelaidėje. Dalis Adelaidės lietuvių jau spėjo su jom artimiausius susigylinti. Brazdžionio pamėgimą Adelaidėje, be visa ko, sustiprino ir Lithuania choras kantatomis Tėviškės Namai ir Šviesos Kelio. Jo Poezijos Pilnatis, tarsi lietuvių tautos poezijos šventraštis pasiekė Adelaidę dar neseniai. Viešai ta proga apie Brazdžionio kūrybą buvo kalbėta kitose panašiose iškilmėse -- Ateitininkų Sendraugių suorganizuotame Dainos, Muzikos ir Literatūros Vakare.

Poetė M. Malakūnienė

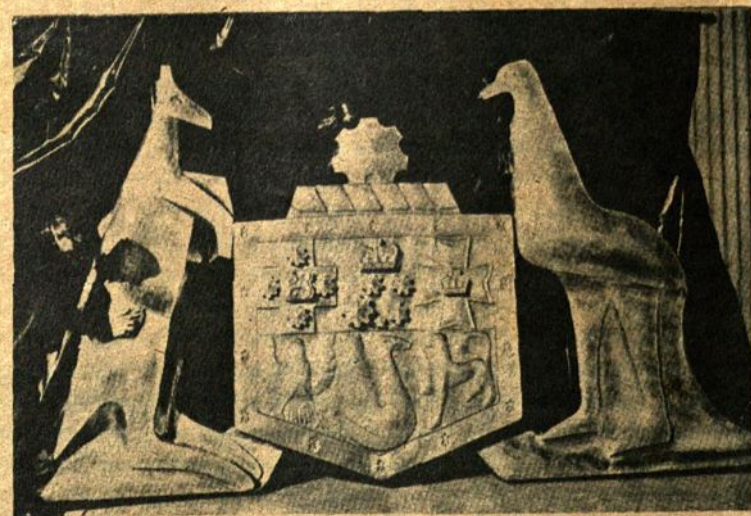
Ši kartą Brazdžionio poezijai pagvildinti buvo pakviesta iš Melbourne poetė Marija Malakūnienė. Ir tai buvo ypač sėkmingas parinimas. Vargu ar būtų galima surasti visoje Australijoje antrą poetą, kuris taip giliai ir taip natūraliai mylėtų Brazdžionį.

Kalbėdama apie Brazdžionio poeziją, poetė Malakūnienė nenaudojo jokių prašmatnybių ar rafinuotų epitetų. Ji kalbėjo ir ne kaip poetė apie poetą, bet kaip lietuvė apie lietuvi, kuris jos širdyje yra kaip lietuvių tautos Mozė, ir kurio lietuviškas žodis jai ryškiausiai perstato tautos kančias ir lietuvių meilę Lietuvai. Malakūnienė kalbėjo apie Brazdžionį, kaip klaidžiojanti pabėgėlė, palikusi Lietuvoje savo namelį, kaip lietuvė, kuri yra giliai įsitikinusi, kad Brazdžionio išgyvenimuose susiformavęs lietuviškas žodis kaupia savyje ne tik praeitį, ne tik dabartį, bet ir ateitį.

Naujausių pradžioje suminėty menininkų bei meno ansamblių plokštelių ištraukas pateikė Antanas Maželis, nuoširdus ir kuklus kultūrininkas, išsiskiriantis savo mėgėjiškomis kvalifikacijomis muzikoje. Savo aiškinimuose jis buvo stabtelėjęs prie Kipro plokštelių reprodukcijų, prie kompozitoriaus Lapinsko avangardinės muzikos, prie Čiurlionio Ansamblio albumo ir prie Korp! Neo-Lithuania plokštelių Vivat Academia.

Visa ši kultūrinė popietė pasilieka, kaip maloni prošvaistė, praskaidrinusi paskutiniu laiku besireiškančius įtempimus ir iki kraštutinumų įkaintus politikavimus.

● PIRMIEJI KRAŠTO TARYBOS ATSTOVAI buvo išrinkti Melbourne š.m. rugpiūčio 9 dieną. Krašto Tarybos suvažiavime Melbourne reprezentuos 14 atstovų. L.K. Federaciją Melbourne Taryboje atstovauja Federacijos pirmininkas J. Petraitis ir dar keturi kiti Kr. Tarybos nariai.

● ALGIO PLUKO SUKURTA EMBLEMĄ, kuri puošia Australijos Finansų ministerijos rūmus sostinėje Canberroje, "Mūsų Pastogė" pristato savo skaitytojams didelį pirmą puslapio nuotrauką su antrašte: Lietuvio Darbas, Kartu pranešama, kad šis menininkas dabar atsidedęs kuria Rūpintojėlį, kuris numatomas pristatyti Lietuvių Kapinėse Sydneyje. Iš to pat pranešimo aiškėja, kad Algis Plukas yra suprojektavęs 20 pėdų aukščio fontaną Chiffley aikštėje Sydneyje. Laikraštis pastebi, kad Sydneyje jį pažįsta, kaip nepaprastą menininką ir talkininką beveik kiekviename parengime. Iškeliamas ir jo didelis pasižymėjimas lietuviškam jaunimui.

● INŽ. St. GRINCEVIČIUS, aktyvus Melbourne lietuvis ir buvęs vietos apylinkės pirmininkas, rugpiūčio 26 d. tarnybos reikalais iš-

VOKIEČIAI IR RUSAI (5)

PIRMYN Į BENDRAVIMĄ

Ussuri upės incidentas paskatino Maskvą sparčiau ieškoti kokių būdų susitikti su vokiečiais, o Vokietija juk sudaro pagrindinę problemą santykiuose su visais Vakarais. Kai po dviejų savaitių po Ussuri incidento Budapešte susirinko Varšuvos bloko vadai, Brežnevo mintys buvo užimtos tik vienu klausimu -- ką daryti su Kinija.

Budapešte buvo priimta rezoliucija, kuria siūloma atsisakyti nuo pasaulio padalinimo į blokus su sąlyga, kad bus pripažintos dabartinės sienos.

Kartu sovietai pradėjo ieškoti artimesnių santykių su tais, kurie ideologiniai jiems stovi arčiau: socialdemokratais. Vyr. ideologas Suslovas davė suprasti, kad sovietų istorikai ne teisingai įvertino socialdemokratų laikyseną Vėimaro respublikos laikais. Jie taip pat glaudžiai siekė ir geresnių ūkinių ryšių.

Nepaisant kad kartais pasigirdavo iš Maskvos balsų, kurie vokiečius kaltino ieškant sąjungos su ... kinais, visoks bendravimas sovietams naudinga forma buvo skatinamas.

Kodėl? Buvo visai aišku. Anot Der Spiegel: 1. Konflikte su Kinija Sovietų Sąjunga reikalinga saugumo savo Vakarų frontui -- iš kapitalistinės pusės, lygiai taip kaip iš savo satelitų;

2. Sunki sovietų ūkinė buklė ją verčia ieškoti santykių su stipria valstybe, kuri turi aukštą technologiją, didelį prekių pasirinkimą ir gali duoti kreditą.

Nuo 1964 m. iki 1969 metų prekybos tarp Sovietijos ir Vokietijos apyvarta dvigubai padidėjo. Ji artinasi prie bilijono dolerių sumos. Ir vokiečiai daugiau išvežė į Sovietiją negu įvežė už 300.000.000 markių. Vokiečių paviljonais sovietų parodose domimasi daugiau negu kitais. Vokiečių artistų koncertai yra išparduoti. Knygos turi didžiausią pasisekimą. (Mėgiamiausias nū-

dienų vokiečių autorių yra Heinrich Boell -- jo knygų tiražas du milijonai.) Vokiečių kalbos mokosi didesnė pusė sovietų moksleivių.

Net vadinamų Volgos vokiečių traktavimas pradėjo keistis. Karometu jie buvo ištremti iš savo gyvenviečių į Sibirą. Tik 1955 metais jie jau buvo paliuosuoti iš nuolatinės milicijos priežiūros. 1964 metais jiems jau leista laisvai kurtis visoje Sovietijoje, išskyrus savo gimtąsias vietas. Atsirado vokiečių kalba laikraščių ir net radijo valandų, prie rašytojų sąjungos įsteigta vokiečių autorių sekcija. Privachuose susitikimuose rusai pirmiausia vokiečių pasiteriauja: "O jūs koks vokiečis būsit, 'mūsų' (suprask, Rytų Vokietijos) ar, 'tikras'." Su 'tikru' kalbama daug nuoširdiau negu su 'savu'.

Žodžiu, tarp Bonnos ir Maskvos prasidėjo medaus mėnuo, į kurio pasekas žiūrima su dideliu nerimu visoje erdvėje tarp Elbės ir Dauguvos.

Rudolf Augstein, Spiegelio leidėjas sudarytą sutartį taip apibūdino:

"Mes nematome joje, kaip 'Paris Jour' ir kiti vakariečių stebėtojai 'strateginių, diplomatinę, politinį ir ūkinį perversmą po antrojo pasaulinio karo susidariusioje padėtyje', tačiau siejame su ja (ta sutartimi) kuklius ir kiekvieną atvejų negreitai išsipildančius lūkesčius. Tačiau negali būti per kukliu. Federalinė vyriausybė neteko balasto, kuris iki šiol jai kliudė vesti bet kokią politiką Vakaruose ir komunistiniuose Rytuose..."

... Scheel ir Gromyko sudaryta sutartis ne pakeitė pasaulio struktūros nei gera nei bloga prasme, tačiau Vokietija ateityje bus laisvesnė..."

(Galas)

■ Laiškai Dirvai

KUR TAS LIETUVIŠKUMAS ?

Dabar Romos koplyčios klausimas yra toks didelis, kad ir man leiskite parašyti jums laišką. Tos koplyčios pastatymas visiems mums dar skaudų išpūdį. Ačiū Dirvai, kad tas "koplyčias" pristatomas santūriai, tačiau kiaušinių pervertoje formoje. Aš, nebūdamas Romoje, nei vykęs su ekskursija, negaliu šimtą procentų tvirtinti, kiek toje koplyčioje yra lietuviškumo? Klausimas visą laiką eina, kiek teisingas yra koplyčios statytojų elgesys, kad koplyčios vardas ne tas, kuriam žmonės aukojo?

Rugpiūčio 12 d. Dirvoje tilpo "dvasiško" Jono Paskutiniojo laiškas, neva teisinantis koplyčios statytojus, ir sugestijaujantis, kad jeigu ir ne "kankinių", tai vis vien koplyčia yra lietuviška.

Malonėkite atkartoti koplyčios aprašymą, koks tilpo kitame laikraštyje, (Naujienos) tik-

ro liudininko, buvusio toje koplyčioje. Tai yra J. Tijūnas, kurį daugelis pažįsta, ir kuris visiškai objektyvus ir labai pastabus turistai. Tokia yra jo kelionės išpūdžių dalis, kur liečiama koplyčia:

"Užsibaigus oficialiom iškilmėms, ėjome koplyčios apžiūrėti ir susipažinti su atliktais darbais bei sukurtais puošmenomis. Šiandien lietuvių koplyčia, tarp ten esančių kitų koplyčių, yra dėmesio centras. Žmonių pilna. Vieni įeina, kiti išeina. Artinamės ir mes. Pirmiausia ieškojome prie įeinamųjų durų užrašo ar ženklo kuris rodytų, kad čia lietuvių koplyčia. Nėra jokio. Pirmą kartą įėjus susidaro toks vaizdas: vidutinio didumo, šonuose po tris bareljefines skulptūras, grindys marmuro tautinio rašto inkrustacija, lubos baltos be jokių papuošimų, kairėje pusėje prie durų, sienos nišoje, pastatytas beveik normalaus didumo iš bronzos nulietas Rūpintojėlis ir koplyčios frontinėje sienoje (gale) Aušros Vartų Gailestingumo Motinos paveikslas, kuris gražiai ir meniškai padarytas. Jame užrašas: "Sub, Tuom Praesidim Confugimus Mater Misericordiae" -- Po Tavo apginimo šaukiamės, Gailestingumo

Motina. To lietuviško užrašo nėra -- tik lotyniškas. Jokių atskirų užrašų, kad čia yra lietuvių koplyčia, nėra. Todėl įėjus svetimtautis be paaiškinimo ar smulkesnės studijos nieko nežinos.

Žuvusių už Lietuvą kankinių įrašų nėra, nors buvo skelbta spaudoje, kad bus įrašyti į tam tikrą sieną įmūrytą lentą. Nėra alikta (bent nesimato) net vietos tokiems įrašams daryti, nors, sako, kad esanti kažkur tai už altoriaus palikta vieta. Tačiau niekas jos neparodė.

Visoje koplyčioje galima rasti žodį "Lithuania" tik užrašuose -- paaiškinimuose, kurie įrašyti Mindaugo, Vytauto, Jogailos ir Sv. Kazimiero bareljefuose, kad jie yra Lietuvos karaliai, ku nigaikščiai ir panašiai. Besiįdomaujantiems oficialaus užrašo neužakcentavimu bei koplyčios nepavadinimu "Lietuva" ar "Lietuvos" ir panašiai, buvo atsakyta, kad tai nėra būtina, nes esantieji bareljefuose įrašai savaime pasako, kieno ta koplyčia ir kam ji priklauso. Paklausta, o jei tie bareljefai arba vienas iš jų būtų padėti lenkų koplyčioje, tai remiantis įrašais koplyčia liktų lietuvių? Atsakymo nebuvo. Tikrumoje lankytoji bareljefo užrašai nieko nepasako, koks koplyčios vardas ir kokiam tikslui ji yra įrengta bei dedikuota. Teko matyti ir stebėtis tris vienuoles filipinietes vaikščiojančias po koplyčią ir atidžiai viską apžiūrinėjančias. Kiek ilgiau jos stebėjo Sibiro lietuvių maldaknygių įvairių kalbų viršelių fragmentus, kas gražiai bareljefiniai atvaizduota bendru užrašu -- "Marija, gelbėk mus". Priėjęs paklausiau, ar jos suprantąta bei žino, ką tas viskas reiškia. Jos atsakė, kad nežino, bet toje koplyčioje viskas gražiai padaryta, todėl joms ir įdomu pažiūrėti. Kai pradėjau aiškinti, tai jos išnustebimo ir rankas susiėmė. Sako: "Tikrai labai graži istorija ir mes iki šiol nieko nežinojome".

Tai va, su mažai šimtimis, visi svetimtaučiai bei reikiamų užrašų su tinkamais paaiškinimais nieko nesupras ir nežinos. Jos irgi skaitė prie Mindaugo ir kitur esančius mažus ir svetimtaučiai nieko nepasakančius įrašus, bet joms nei įgalvą neatėjo, kad ši koplyčia yra lietuvių, ir svarbiausia, kokiam tikslui įrengta. Jos maniusios, kad pamaldžių žmonių įrengta Dievo garbei ir (Nukelta į 6 psl.)

Viešėdami Chicagoje aplankykite PARAMA

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos -- Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ -- ĮSITIKINSITE.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILNIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA IŠEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŪRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAUS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

AR BŪTINA ATSAKYTI Į DIRVOS ANKETĄ?

Iš paskirų davinų, kurie suplaukia redakcijon ir iš jau gautų atsakymų į Dirvoj paskelbtą anketą, tenka daryti išvadas, kad visuomenėje kilo susidomėjimas.

Visuomenės nuomonės tyrinėjimas, kitur dažnas bet pas mus yra labai retas dalykas. Dirvos anketa apima labai platų visuomenės aspektų plotą. Pirmąkart mūsų spaudos praktikoje asmens daviniai rišami su atsakymo turiniu. Klausimų kondensuotumas ir lakoniškumas negali sudaryti bet kokio sunkumo visa tai užpildyti penkių minučių bėgyje.

Nuomonės tyrinėjimas nėra bet kokio specifinio aspekto. Jeigu tokia ar panaši anketa būtų vedama reguliariai, būtų galima susekti tikrus poslinkius ir kitimus. Šiuo atveju norima nustatyti apytikriai išsivijos, visų pirma Dirvos skaitytų vaizdą. Dirva tikisi surinktus davinius paskelbti keliais aspektais: būtent -- atsakymų ryšis su lyties ir amžiaus specifika.

Kaip žinoma, okupuotoje Lietuvoje neleidžiama bet kam imtis iniciatyvos laisvai apklausti visuomenę apie vieną ar kitą visuomenės interesų ar polinkių sferą. Tai galima tikrai valdžios organams ir atsakymai turi būti, kiek teko patirti, personalinio pobūdžio. Ši Dirvos anketa nėra personalinio pobūdžio apklausinėjimas, tačiau svarbu žinoti asmens lyties ir amžiaus ryšį su atsakymais į klausimą. Tai nustato atsakiusių kategorijas. Tai kartu tam tikrą kategoriją suveda su jai būdingu nusistatymu ir klausimų turiniu.

Kaip ir visad, atsakymai turėtų būti visiškai atviri, turinys nemaskuojamas ir klausimai nepraleidžiami, perskokant per vieną ar kitą, jeigu dėl kurių nors sumetimų atsakantis nenorėtų įrašyti kryželio, kur jam atrodė, tas daug sakantis kryželis būtų negeistinas.

Į kiekvieną klausimą turi būti atsakymas. Praleistas atsakymas išmuša iš balanso visą atsakymų grandinę ir tokiu atveju anketa neat siekia tikslo.

Kaip galėjote pastebėti, ši anketa visiškai nesistengia atrasti ekonominio turinio statistikos. Lietuviškos išsivijos ekonominis veidas dar laukia savo statisti-

nio tikslumo. Vėliau, sekmingai šiai anketai praėjus, Dirva jau rūpinasi parengti ekonominio vaizdo anketą, kuri taip pat būtų nevardinė, bet suderinta su statistiniais metodais atrasti visuomenės veidą.

Ši anketa yra skirta atrasti lietuviško atsparumo veidą. Klausimai, kurie įrašyti anketos eilutėse subėga į tą tikslą ir arba patvirtina, arba nuneigia detales, neliesdami tikslo visumos.

Tai grynai idealistinė Dirvos pastanga statistiniai atrasti idealistinį savo skaitytojų veidą.

Laisvoje visuomenėje anketavimas nėra koks nors brovimasis į privatiškumą. Anketavimas paremtas vien tik atskančiojo noru kooperuoti su anketa. Vienokirta privati iniciatyva, kurią dabar rodo Dirva, yra jau visuomenės mokslo dalis. Šios anketos davinų laukia netikėtai smalsuoliai bei sensacijų mėgėjai, bet ir mūsų išsivijos visuomenės analizė.

Būdami visiškais pionieriais šioje srityje, ne galime nė iš tolo nuspėti ir esminių klausimų svorio. Juo daugiau bus atsakymų, tuo arčiau tiesos sieks statistinis vaizdas.

Jeigu tie skaitytojai, kurie neatkreipė dėmesio į anketą ir nebeturi to Dirvos numerio, kuriame ji buvo skelbta, bet dabar norėtų atsakyti, jų patarnavimui pakartojame šiam numerį. Tik prašom būti atvirais ir būtinai atsakyti nesivaržant į visus klausimus.

Anketą reikia grąžinti iki š.m. rugsėjo 1 d.

Šiais metais sueina 48 m. kaip veikia Korp! Neo-Lithuania. Korporacija yra grynai tautinio ir kultūrinio pobūdžio organizacija. Drauge su laisva Lietuva augo ir klestėjo Korp! Neo-Lithuania. Į jos eiles kasmet įstodavo šimtai gražiausio ir sąmoningiausio akademinio jaunimo. Tėvynę okupavus, 1944 m. dalis korporantų atsidūrė tremtyje. Tremties gyvenimas niekados niekam nebuvo saldus ir laimingas. Bet ir šios sunkios sąlygos nepajėgė užslopinti jaunuoliško entuziazmo mokslui siekti. Tėvų patariamasis, lietuvis studentas, kad ir svetimoje Alama Mater pastogėje, neužmiršo nepriklausomybės laikais sukurtų tautinių akademinių organizacijų -- jas atkūrė ir liko ištikimi savo pagrindiniams idealams -- Pro Patria.

Nuo atsistatymo dienos 1950 m. Korp! Neo-Lithuania jau turėjo dvylika gausių vasaros stovyklų. Būsimoji šiais metais nuo rugpiūčio 30 iki rugsėjo 6 d. vasaros stovykla yra tryliktoji taigi ir drauge jubiliejinė, nes suėjo lygiai 20 metų kaip Korp! Neo-Lithuania atsidūrė tremtyje.

Vyr. Valdyba, kurią sudaro Al. Modestas, dr. L. Kriaučeliūnas, L. Virpšaitė-Hoffmanienė, J. Valkiūnas ir Br. Kasakaitis, šiai stovyklai vietą parinko vieną iš gražiausių Blue Water Manor, Diamond Point, N.Y. Vietą pasakiškai graži, viliojanti ir romantinė. Sporto mėgėjams visokie patogumai ir įrengimai, todėl jaunimas turėtų kuo gausiau dalyvauti ir pasinaudoti visais patogumais.

Ką stovykla duoda jaunimui? Stovyklauti, reiškia prisiglausti prie žalos gamtos veido, nusiplauti didmiesčių dulkes, atsigauti dvasia, kūnu ir kas svarbiausia -- tautiniu požiūriu sustiprėti. Stovyklavimas jaunuoliams yra toks didelis malonumas ir kartu džiaugsmas, kurį nei aprašyti, nei apsaityti negalima. Stovyklavimo malonumus ir nuotaikas

ti iki š.m. rugsėjo 1 d. Dirvai, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

Neolituany stovyklos išvakarėse

JUOZAS JUREVIČIUS

reikia individualiai išgyventi, pajusti.

Be to, reikia pastebėti

sveikame kūne -- sveika siela.

Reikia manyti, kad ši tryliktoji vasaros stovykla bus Korp! Neo-Lithu-

Dr. J. Maurukas -- Korp! Neo-Lithuania stovyklos viršininkas.

ti, kad jaunimo stovykla yra lyg tautiška mokykla. Čia jaunimas gražiai gamtos prieglobstyje poilsiauja, stiprina sveikatą, dainuoja, žaidžia, sportuoja, tarpusavyje bendrauja. Užsiima pokalbiais įvairiomis temomis. Dalyvauja įvairiose paskaitose ir diskusijose. Tautiniu ir lietuviškos išlaikymo požiūriu dalyvavimas stovykloje yra dar reikšmingas ir tuo, kad užsiima artingesni santykiai tarp dalyvių iš kurių neretai susiformuoja gražūs lietuviškos šeimos židinėliai. Turime visą eilę gyvų pavyzdžių. Tuo džiaugėsi ne tik tėvai, organizacija, bet ir visa lietuviška visuomenė. Visi žinome, kad gerą draugą ar draugę turėti yra neįkainojama vertybė ir visi mes to siekiame. Gyvenimo tiesa yra ta, kad nuoširdžiausi draugai ar draugės susirandami jaunystėje. Todėl stovyklavimas tai ir yra puiki proga susipažinti, susidraugauti, kuri draugystė dažnai pasilieka visam gyvenimui. Be vasaros stovyklų liktų tuščia vieta jaunimo gyvenime. Perėję lietuvišką stovyklą jaunimas lieka atsparesnis svetimoms įtakoms. Paprastai stovyklose veikia žinomas posakis --

jos žiedas greitai vysta. Tik supynus visas gėles į vieną vainiką, matome jo grožį. Taigi susibūrę į Korporacijos eiles mes esame stiprūs, o būdami stiprūs daug ką laimėsime. Kiekviena vasaros stovykla padeda mums sustiprėti vieningoje lietuviškojoje dvasioje.

Tad pagal turimas galimybes visi skubėkime į tryliktoją vasaros stovyklą, kurioje vadovas fil. dr. Jonas Maurukas, mūsų trispalvei plevesuojant, visus sujungs į gražų korporantišką vainiką.

PADĖKA AUKOTOJAMS

L.S.T. Korp! Neo-Lithuania Klestėjimo ir Stovyklos Fondui aukuoja:

Dr. L. Kriaučeliūnas, Dr. S. Biežis, V. Gruzdis, Dr. J. Bartkus, A. Matulevičius, A. Kiršonas, J. Gaižutis, St. Švedas, K.A. Šimulis, K. Cicėnas, A. Juodvalkis, J. Stanaitis, V. Girnius, A. Kašuba, V. Mažeika, J. Dačys ir K. Kasakaitis.

Laukiame aukų ir iš kitų kolegų kurie dar neparėmė savo aukomis korporacijos ruošiamos stovyklos.

Visiems kurie aukuoja ar dar aukos korporacijai nuoširdžiai dėkoja.

L.S.T. Korp! Neo-Lithuania Vyr. Valdyba

A N K E T A

Į atitinkamą jūsų žinių ir nuomonės kvadratą prašoma įrašyti X. Anketos nereikia pasirašyti, ar paversti ją vardine. Užpildyta anketa pasiųsti: DIRVA, anketa -- 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

Anketą atsiųsti būtinai iki 1970 m. rugsėjo 1 d.

Aš Moteris Vyras Netekėjusi IštekJusi Nevedęs Vedęs
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 Amžius iki 25 iki 35 iki 50 iki 65 virš 65
☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 Mokslas Pr. Mokykla Highschool arba Aukšt. mokykla
 gimnazija Universitetas
☐ ☐ ☐

- 1 Skaitau lietuvišką spaudą: mažai vidutiniškai daug
☐ ☐ ☐
- 2 Pažįstu lietuvių visuomenės politinį ir kultūrinį gyvenimą: mažai vidutiniškai gerai
☐ ☐ ☐
- 3 Pažįstu ok. Lietuvos gyvenimo sąlygas: mažai vidutiniškai gerai
☐ ☐ ☐
- 4 Skaitydamas Dirvą domiuosi:
 Pasaul. ir JAV politika Liet. visuom. problemomis Kronika Kultūr. temomis Humoru
☐ ☐ ☐ ☐ ☐
- 5 Skaitau lietuvių knygas: neskaitau nedaug skaitau daug
☐ ☐ ☐
- 6 Jei nominuoti 1969-70 metų meno atstovų, kurį nominuotumėte (pavardę įrašyti) poetą rašytoją dramaturgą aktorį dainininką kompozitorį dailininką
- 7 Dėl bendravimo su ok. Lietuva ir atvykstančiais į JAV lietuviais:
 a) tik privatiškumo ribose (apsukti atsakymą) taip ne
 b) viešai (remti ir lankyti koncertus, etc.) taip ne
 c) lankyti Lietuvą taip ne
 d) siųsti org. vienetus (šokėjus, sport, etc.) taip ne
 e) siųsti jaunuosius pavieniai taip ne
- 8 Ar reikia reformų ir koordinacijos tarp LB ir ALT veiklų:
 taip ne
☐ ☐
9. Ar LB dera stengtis apimti greta kultūrinės veiklos ir politinę:
 taip ne
☐ ☐

VILNIUJE MIRĖ M. ŠIKŠNYS

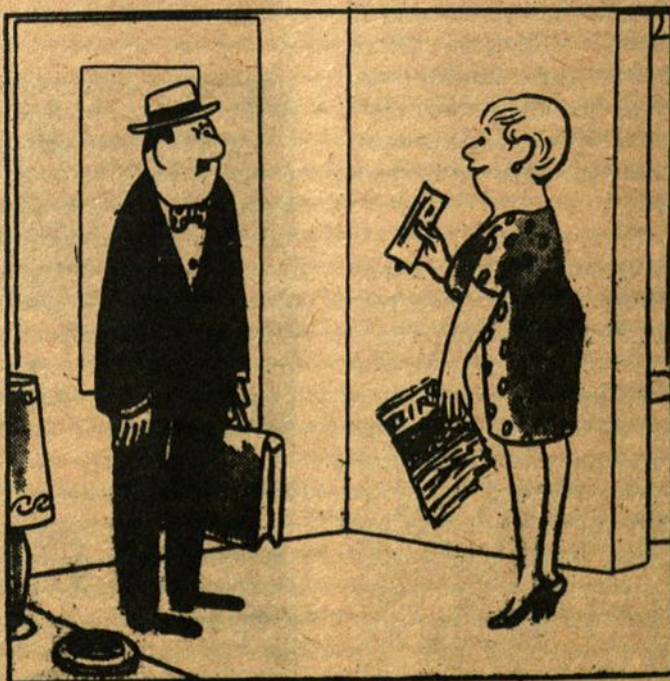
Gautomis žiniomis iš Lietuvos, rugpiūčio 15 d. šeštadienį, mirė pedagogas Marcelinas Šikšnys, sulaukęs 92 metų amžiaus.

M. Šikšnys yra buvęs nuo 1922 iki 1939 m. Vilniaus lietuvių gimnazijos direktorium, yra parašęs eilę matematikos vadovėlių, kurie buvo naudojami Lietuvos mokyklose.

Aktyviai dalyvavo ir visuomeninėje veikloje. Už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas Gedimino ordinu.

Nuo karo pradžios vilnionis kaip pensininkas gyveno Vilniuje.

DĖL DIRVOS ANKETOS

VYRAS: -- Kas tai?

ŽMONA: -- Tai Dirvos anketa. Aš jau parašiau, kad tavo žmona yra angelas.

ALB Sydnėjaus apylinkės tautinių šokių grupė su vadove M. Osinaite ir muziku A. Plėku, V. Vilkaičio nuotrauka

TREČIOJO REICHO VIDUJE

Kada vakarų Vokietijos ir Tarybinės Rusijos draugiškumo sutartis sukėlė viso pasaulio susidomėjimą, beveik visą spauda gretina įvykiu su Molotovo-Ribbentropo sutartimi, kuri buvo įvadu į Vokietijos-Rusijos karą. Tai kartu buvo ir Lietuvos aneksijos ir pavergimo susitarimas.

Kaip tik šiai datai, tarum susitarus, buvo išleista Hitlerio karo pramonės ministerio Alberto Speer memuarų knyga. Anglų vertime tą knygą, pavadintą Trečiojo Reicho viduje, išleido stambioji MacMil-

lan leidykla New Yorke. Speer yra tas vienas iš nedaugelio, kuris stovėjo arti Hitlerio, bet nebuvo tiesiogiai įveltas į rasinių eksterminacijų veiklą. Gal būtų to dėl ir Nuerenbergo byloje negavo pakaruoklio kilpos, bet 20 metų kalinimo.

Speer atskleidžia knygoje daugybę nežinomų detalių apie Hitlerį ir jį supusius žmones. 1931 metais tapęs Hitlerio pasekėju, sutikęs vadą garsiuose Muencheno aludžių prakalbose, Speer liko greta Hitlerio.

rio per visą audringą nacinės Vokietijos metą.

Visų pirma parblostė žinia, kad Hitleris laikė Staliną gambiausiu Rusijos tvarkytoju. Jis laikė Staliną tartum savo kolegą, rašo Speer. Jis tvirtino, kad Rusiją nukariavus, teks visą tos plačios šalies administravimą pavesti Stalinui, nes jis esąs vienintelis, kuris gali atlikti tas Vokietijos hegemonijos jam uždėtas pareigas.

Visiškai neigiamų nuomonių Hitleris pareiškė kitų sąjungininkų vadų adresu.

Taip, W. Churchill esąs tikrai neišprusęs alkoholikas ir pigus demagogas. F. D. Roosevelt esąs ne polio atakos auka, bet paralyžuotas venerinės ligos, todėl niekad negalima pasikliauti jo mentalitetu.

Albert Speer sako, kad išivėlęs į nacinės Vokietijos karo pramonės kūrybą, jis niekad nesijaus išsilaisvinęs iš tos nuodėmės. Tačiau jo atsiliepimas apie savo kolegą rodo, kad jis gali būti sarkastiškas, piktas, gal būtų ir atviras.

Savo aptarimais jis negailestingas. Speer atskleidžia, kad Herman Goering buvo narkotikomanas, siekias naujo, romėnų patricijus imituojančio gyvenimo stiliaus. Goeringas šaipėsi iš savo vado valgiaraščių, vadino juos puveliais, netinkanciais jokiam skoniui.

Heinrich Himmler prarado bet kokią realybės suvokimą, ir karui einant į galą, ir pralaimėjimams sekant pralaimėjimus, Himmler atkakliai svajojo, kad Vokietijai pralaimint, sąjungininkai kreipsis į jį kviesdami tapti Vokietijos prievaizdu, vyriausiuoju policijos vadu. Ta Speer prielaida patvirtina ir Himmlerio paskutiniųjų dienų švaistymasis, ieškant sąjungininkų vyresnybės, kol nesuprato, pagaliau, kad pralaimėjo karo realybę pastatė jį į paprastųjų mirtingųjų eiles.

Martin Borman, pasak Speer, buvo brutas-

lus ir nesiskaitęs su niekuo Hitlerio pareigūnas. Toks, savo kolegų baimėi, jis buvo per visą jo valdymo periodą.

Joseph Goebbels buvo kontraversinis propagandos meistras. Jis sugebėjo vaidinti. Pagal besikiečiantį reikalą Goebbels galėjo čia pat suvaidinti perkūnus svaidantį pranašautoją (sąjungininkams) ir tuo patį žengti į kitą, taikaus patarėjo rolę.

Pagaliau apie patį vadą.

1937 metais, dar didžiųjų įvykių išvakarėse, Hitleris pasakęs savo karo mašinerijos vadui Speerui: mes sukursime didžiąją imperiją. Visos germaniškosios tautos įeis į tos imperijos sudėtį. Ribos bus nuo Norvegijos iki Šiaurinės Italijos. Aš tai įvykdysiu, jeigu man leis mano sveikata.

Kitą kartą, vėliau, Hitleris prisipažino: tėra dvi galimybės -- arba laimėti, arba pargriūti. Jeigu aš laimėsiu, aš tapsiu didžiausiu asmeniu žmonijos istorijoje. Jeigu aš pralaimėsiu, aš būsiu suniekintas, nusmerkta ir prakeiktas.

1945 metais Hitleris jau buvo įsitikinęs, kad vokiečių tauta nesupratu si savo herojiškos misijos. Jam atrodė, kad į jo šauksmus, vokiečių tauta neatsiliepė su pakankamu ryžtu. Jis sakė: jei gu karas bus pralaimėtas, tauta irgi bus pralaimėjusi. Visiškai nesvarbu rūpintis ko reikės tautai vėl atgyti ir gyventi. Kaip tik priešingai, net geriau kad visos viltys atgyti ir visos galimybės vėl gyventi būtų dabar sunaikintos. Tauta, kuri įrodo kad ji yra silpnesnė nedisponuoja savo ateitimi. Ateitis priklausys galingesniam, Rusijai, nes jie įrodo esanti pranašesni. Ir iš vokiečių tautos karo finalui paliks tik tai tie, kas menki, nes gerieji jau žuvę...

Hitleris nutarė laukti karo finalo Berlyne. Speerui jis pasakė, kad negalys paimti ginklo ir eiti į kovos lauką.

-- Yra tikrai pavojus, -- pasakė Hitleris, -- kad mūšio metu aš galiu būti sužeistas ir patekti gyvas į rusų rankas. Aš nenoriu, kad mano priešai valdytų mano kūną ir išniekintų jį. Aš išaukliau sudeginti mane. Eva (Braun) savo likimą jungia su manuoju. Aš nušausiu Blondi (Hitlerio šuo) prieš nusišaudamas. Tikėk man, Speer, kad nusižudyti man neatrodo sunku. Per akimirką aš išsilaisvinu iš skausmingos egzistencijos.

Lietuvos geografinė padėtis ant šių didžiųjų tako, priverčia mus domėtis kiekviena Vokietijos ir Rusijos santykiavimo detale. Ir šioje Alberto Speero knygoje yra daug neįtikėtinų faktų ir prielaidų, savo laiku nežinomų ir neatspėtų mūsų politikos. Tenka tikėti, kad ir šiuo laiku yra daug panašumo, kur užkulis lieka tamsus, nes apšviesta scena nėra tikras Vokietijos-Rusijos santykių vaizdas.

J. GRAUDA

Apie padavėjas

Apie amerikoniškas padavėjas restorane, kavinėje, užkandinėje, nekalbėsime. Kas nežino, kaip čia viskas vyksta? Aptarsime tarybines padavėjas sutarybintoje Lietuvoje.

Tiesiog reikia džiūgauti, kad padavėjų kultūrinė ir politinė įkrova tarybinėse padavėjose amerikoniškas padavėjas pastato į paprastos neišauklėtos ir apsileidusios tarnaitės vietą.

Vilniuje leidžiamas žurnalas Švyturys padavėjas deda ant savo spalvoto viršelio ir bendru vardu vadina jas "žmogus su padėklų". Yra Vilniuje Prekybos mokykla ir toje mokykloje būsimo padavėjos auklėjamos kaip brangiausiame Šveicarijos institute, kur vaikus siunčia milijonieriai. Padavėjos mokomos susikalbėti angliškai (tur būt turint galvoj būsimo m. asines Amerikos lietuvių jaunimo ekskursijas atsilietuvavimo tikslais). Padavėjos mokomos gimnastikos, slidinėjimo ir šypso. Jau joms nepradėjus darbo, sakoma: pabandyk be treniruotės dvylika valandų bėgioti su padėklų išblizgintomis parketo grindimis.

Reikia igudimo, mokėti servituoti stalą, rašo Švyturys, žinių, valgiaraščių pažinimo, gero rusų kalbos vartojimo.

Klijentas klausia: kas yra lydeka fri?

Padavėjas paaiškina, kad tai, visų pirma, žuvis. Po to, ji prideda: tai žuvis, kepta riebaluose. Paskui ji prideda: tai yra ščiuka! Ir čia, pagaliau klijentas ir padavėja susikalba.

Gera padavėja gali prasiveržti taip toli, kad ji galinti būti "išstatyta" pasirodyti visasąjunginiame padavėjų konkurse Maskvoje.

Turėdamas kišenėje tą švyturio numerį, mūsų turistai tautietis žengė į Vilniaus geležinkelio stoties bufetą. Valgiaraštyje buvo parašyta "šiandieną lietuviški barščiai".

Turistas, pagaliau sulaukę padavėjos nenoriai prieinančios prie jo stalo, ir paprašė lietuviškų barščių.

-- Negalima! -- atkirto mergina.

-- Kodėl negalima? -- nuščiuvo turistai.

-- Tik po antros valandos, -- kirto mergina.

Turistas pažiūrėjo į savo laikrodį. Buvo dvylikta. Reikalų Vilniuje buvo daug. Jis atsiduso ir apleido bufetą.

Atsimindamas lietuviškų barščių ilgesį, jis sugrįžo bufetan apie tris.

-- Barščių, -- pasakė jis padavėjai.

-- Barščių nebėra, -- kirto mergina. -- Reikėjo užsakyti ligi antros.

-- Tai duok man bonką giros, -- užsakė turistai.

Po pusvalandžio jis gavo neatkimstą bonką. Kamštis buvo įvartytas, kaip viduramžinės kanuolės sviedinys -- nė krust!

-- Kamštis, -- turistai bejėgiai parodė skubančiai nueiti padavėjai. -- Stiklinę. Negi iš bonkos laksiu?

-- Nėr ko čia, -- numojo ranka padavėja. -- Palauksite.

Tačiau ji paėmė bonką atkimšti. Ji nunešė bonką atkimšti kažin kur į virtuvę, gal dar kur? Inturistas nežinojo visų patalpų plano.

Pagaliau ji atnešė ir pastatė ant stalo atkimstą bonką ir nepriklausomybinių buržuazinių laikų stiklinę, dar prieštarybiniais metais ir plautą.

Inturistas pamatė, kad bonkoje tik pusė skysčio.

-- Bonka nepilna, -- jis pasakė.

-- Gira, kaip putas, -- pasakė mergina. -- Vos kamštį išimi, ir putas lekia.

Ji apžiūrėjo vis ir vis nepatenkintą klijentą, ir pasakė:

-- Jeigu atkimšimas nepatinka, reikėjo imtis štoperio.

Inturistas išgėrė rūgštelę ir išėjo prisijungti prie savo ekskursijos, prie Neringos viešbučio šaligatvio.

Savo kišenėje jis aptiko Švyturį, skelbiantį apie merginą su padėklų paruošą. Švyturys buvo parašyta: komunizmo statybai reikalingas padavėjų meistriškumas, užkertantis kelią brokui.

RUOŠKIMĖS Į NEOLITUANŲ STOVYKLĄ

L.S.T. KORP! NEO-LITHUANIA kviečia visus korporantus ir Tautinio Akademinio Sambūrio narius su šeimomis, draugais ir bičiuliais registruotis vykti į stovyklą, kuri įvyks š. m. rugpjūčio mėn. 30 d. iki rugsėjo mėn. 6 d. gražioje BLUE WATER MANOR, Diamond Point, N. Y. 12824. Tel. (518) 644-5071.

Norintieji vykti į stovyklą prašomi skubiai registruotis pas Bronių Kasakaitį, 7150 So. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60629; tel. 778-7707.

Laiku neužsiregistravę gali nepatekti į stovyklą, nes vasarvietės šeiminiškė reikalauja, kad būtų jai duota žinios apie stovyklautojus bent dvi savaites prieš stovyklai prasidedant ir, kad kiekvienas stovyklautojas įmokėtų po 10 dolerių stovyklos užstatą. Mokestis už pilną (7 d.) stovyklavimo laiką \$99.69 (įskaitant maistą, tris kart per dieną, taksus ir arbatpinigius). Stovyklaujantieji nepilną laiką moka į dieną po \$12.85 plus taksus ir arbatpinigius.

L.S.T. Korp! Neo-Lithuania
Vyr. Valdyba

The Ohio State Fair
august 27-september 7
Columbus, Ohio

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

(3)

JONAS ŠVOBA

LIETUVOS KARALIŲ BYLA

V. DIDIEJI KUNIGAİKŠČIAI IR DIDŽIOJI KUNIGAİKŠTIJA

L.E. IV t. 521 psl. Lietuvos valstybės ir valdovų pavadinimas taip apibūdinamas: "Didžioji Lietuvos Kunigaikštija senosios Lietuvos valstybės titulas, galutinai įsigalėjęs nuo Jogailos-Vytauto laikų. Lietuvos valdovo titulas, užtiknamas senuosiuose dokumentuose, ilgai buvo nepastovus: priklausė nuo raštininko, nuo kalbos, kuria raštas buvo rašomas, ir nuo adresato. Vilniaus kunigaikščiai pasivadindavo taip, kad adresatas suprastų, jog čia visos valstybės valdovas rašo. Taip Algirdas, kuris jau vartojo kunigaikščio titulą, laiške Konstantinopolio patriarchui pasivadino net caru. Gediminas rašėsi rex. Jogaila ir Vytautas rašė maišytai -- magnus, supremus ir maior dux, bet pagaliau nusistovėjo Vytauto Magnus Dux, o Jogailos Supremus Dux titulai..." Bet ir čia kyla klausimas; ar Lietuvos valdovai pačių lietuvių buvo tikrai vadnami kunigaikščiai, kadangi tas žodis "kunigaikštis" lietuvių pasidarytas vėliau? Lietuviai turėjo žodžius, kad ir skolinius, bet gražiai prigijusius, kaip kuningas ir kunigas, kurie galėjo reikšti vyriausią suverenų valdovą -- karalių, rex. Elbingo žodynėlis, rašytas Kęstučio ir Algirdo laikais, turi prūsų žodį "konagis", kuris reiškia karalių. Suomiai ir estai turi žodį "kuningas", kuris taip pat reiškia karalių. To dėl atrodo, kad senosios Lietuvos vyriausius valdovus vadinti tik Vilniaus kunigaikščiais yra ne tikslu, nes jie nebuvo tik kunigaikščiai, bet jie buvo suverenūs visos Lietuvos valdovai: lietuviams jie galėjo būti kunigai ar kunigai, o kitiems -- rex, koenig, basileus.

Dr. J. Jakštas aiškina, kad nenustatyta koks kunigaikštis, kada ir kuriomis aplinkybėmis ėmė tituluotis Lietuvos didžiojo kunigaikščio. Tačiau aišku, kad Jogaila Kriavos 1385 m. akte pakartotinai vadina save didžiojo kunigaikščio, bet pati Lietuva tame pačiame akte pavadinta karalyste (Draugas, 1963. III.2). J. Džiugelis, rašydamas Drauge, 1970. VI.20, "Svetur Nuotaką Išleidžiant", apibūdina Lietuvos didžiojo kunigaikščio titulo kilmę taip: "Lenkija jau buvo įratusi tada didžiutis savo karališku titulą, ji buvo viena kraštinė karalija ir ištikima Romai valstybė. Už jos buvo arba taip vadinami schizmatikai, t.y. Rytų krikščionys, arba pagonys (lietuviai), taigi į rytus ir į šiaurę buvo valstybių valdovai, kurie nepatepti krikščioniškomis apeigomis šv. aliejais... To dėl visų tų kraštų valdovus ir vadino žeminaimai... nekrikščioniškos Lietuvos Magnus Dux ir liko krikščioniui Lietuvos valdovui Jogailai... Vilniaus soste įsisėdus Vytautui titulo klausimas vėl iškilo. Vytautas buvo tas Magnus Dux, to dėl išradinga Krokovo raštinė sugalvojo Jogailai jau Supremus Dux". Iš tų visų aukščiaupatiektų teigimų, darosi išvada, kad Lietuvos di-

džiojo kunigaikščio arba Magnus Dux titulas pradedamas išsigalėti nuo Kriavos akto per Lenkijos raštinę. O J. Dlugošas per savo kroniką XV a. tą magnus dux titulą užvožė ir visiems senosios Lietuvos valdovams viešpatavusiems ir prieš 1385 m.

Tvirtinimas, kad pagoniškoje Lietuvoje valdovai neturėjo pastovios titulaturos, manau, yra paremtas tik įvairiais šaltiniais. Bet ar patys valdovai pačioje Lietuvoje tikrai neturėjo pastovaus savo titulo, tai dar klausimas. Ir gal sunkiai įtikėtinas dalykas, kad valdovai, bent pradedant Mindaugu, kurie valdė nemažą ir pastoviai augančią valstybę, neturėtų savo titulo. Ir po Mindaugo nužudymo Lietuvos valstybė nepaėjo, be pertraukos vyriausias valdovas sekė vienas kitą, vienas po kito tapdami Lietuvos valdovais. Užimdami vyriausio valdovo sostą, atrodė, turėjo pasisavinti ir titulą, kuris valdovo vyriausią valdžią reikė. Gi šventimšaliai raštininkai, metraštininkai, kronikininkai įvairiomis kalbomis rašiusieji prasegiojo savuosius šventimšališkus titulus Lietuvos valdovams. Ir patys Lietuvos valdovai, rašydami užsienį ir norėdami svetima kalba pa-

Detalė iš Mindaugo vainikavimo.

A. Varno kūriny.

brėžti, kad rašo suverenų Lietuvos valdovą, pasivadindavo rex, koenig, basielus. Mes patys, mūsų pačių jau rašomose Lietuvos istorijose, pasisavinome nužemintą kunigaikščio titulą, kitų mums primestą, pavadinti senosios Lietuvos suvereniems valdovams. Maskvos kunigaikščiai, kaip tik iškilo ir tapo nepriklausomi nuo totorių valdovų, tuojau pasivadino carais. Gi mes niekaip ne išdrįstame saviesiems buvusiems valdovams gražinti jiems prideramus titulus.

LIETUVOS KARALIAI IR KARALYSTĖ

Čia pirmoje eilėje paminėjusius iš dr. J. Jakšto karalių titulo apžvalgą: "Pagal plačiai išsigalėjusią nuomonę, kara-

liaus titulas esąs neatskiriamai susietas su karūna... Bet iš tikrųjų karaliaus ir karūnos sąvokos skirtingos kilmės ir nuo pat pradžių nebuvo sujungtos kita su kita".

"Karalius randame seniausiose rytinėse valstybėse, kur jie buvo savaimingais valdovais, aukščiausios pasaulinės ir dvasinės valdžios turėtojai".

"Panašius karalius su tinkame ir senoje Romoje, kur jie buvo suverenūs valdovai".

"O kai romėnais susidūrė su germanais ir jų vadais, jie ir šiuos kairiuos vadino tiesiog karaliais (reges)".

"Jau germanų vadams taikytas karalių terminas plačiai prigijo ir viduramžiais. Jis buvo suverenaus valdovo, dažniausiai paveldėjimu valdžią gaunančio, pažymys".

"Bažnyčia tuojau sugretino savo laiko karalius su šventraščio valdovais... žydai karaliai gaudavo valdžią patepami šventais aliejais, tariant, konsekruojami".

"Vakaruose jis (tai yra patepimas karalių šv. aliejais. I.Š.) tvirtai prigijo nuo to meto (753) kai pats popiežius atvyko į Prancūziją ir patepė jos karalių Pipiną Trumpąjį".

"Tačiau ne karūna buvo viduramžiais karaliaus poaukščio esmė... Kai karaliai, bažnyčios konsekruoti, gaudavo valdžią, jiems priedu prie jų insignijų imta davinėti ir karūnas".

"Plačiai pasklidusi nuomonė, kad karaliaus (krikščioniško) poaukštį viduramžiais galėjo pripažinti vien popiežius ar

(Nukelta į 6 psl.)

— SAVE AT
Mutual Federal Savings and Loan

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608

Peter Kazanauskas, President

Tel. 847-7747

now

Paid and
Compounded
Quarterly6%
PER ANNUMON SAVINGS CERTIFICATES
OF \$10,000. OR MORE.
2 YEAR MATURITY5%
PER ANNUMREGULAR
PASSBOOK
ACCOUNT

NOW INSURED TO \$20,000.

Špionažo
kazas

PIERRE NORD

(8)

-- Prancūzijai. Jūs atstovausite Prancūziją, mano pasiūlymu, nes jūs esate geriausias žmogus Prancūzijoje, kuris gali tvarkyti tokius keblus reikalus. C.I.A. pripažino, kad be jūsų M.E.D. neturės pilnų žinių. Ir tiki, kad jūs su tuo sutiksite, nes tai bus jūsų pačių intereso naudai Viduržemio jūroje, pagaliau ir de Gaulliui patinka Nixonas... Specialus Nixono pasiuntinys įteiks de Gaulliui laišką su pasiūlymu Prancūzijai pasinaudoti perbėgėliu rusu kuris padės išnaikinti rusiškus mikrobus iš jūsų įstaigų. Tas rusas yra Vlasovas. Nixonas pasiūlys de Gaulliui atsiųsti į Langley kontrašnipą prancūzą ištardyti Vlasovą. Ir aš noriu, kad tas asmuo būtų jūs. Bet neužmirškite, kad C.I.A. jus irgi "išbandys" nemažiau kaip Vlasovą.

-- Kaip tai?

-- Paprastai. Wonderio įsakymu Vlasovas duos jums grupę išdavikų prancūzų. Jei jūs jų nenušalinsite, o bandysite ginti, išvengimui skandalo, kaip Vokietijoje, tai C.I.A. padarys išvadą, kad jūs esate abejotinas ir gal net sovietų agentas. Dubois, jūs būsite fakiro padėty ir užrištom akim turėsite vaikščioti ant stiklų ir ugnies... Laimei, jūs dalinai esate fakiros.

Atsisveikindami Dubois su Boyle sutarė, kad dėl bendro intereso jie palaikys kontaktą, viens kitą in-

formuodami apie įvykių eigą ir jų ryšininku būsiąs Coburn-Nutton, vadinamas Cocanuts.

Bet grįžkime pas Annabelą Lee ir Vlasovą, kurie pirmuosius keturius mėnesius praleido apgyvendinti puošnioje vietoje Marylande, pusiauokely tarp Washingtono ir Annapolis, apsaugoti elektrinės aliarms sistemos ir tvirtų sargybinių. Ten normaliai būdavo apgyvendinami žymesnieji pabėgėliai iš anapus geležinės uždangos, arba grįžusieji agentai, kaip lakūnas Gary Powers, kurio lėktuvas U2 buvo numuštas virš Rusijos.

Skirtumas tik tas, kad Annabela ir rusas čia leido medaus mėnesius.

Pats Harold H. Wonder M.E.D. prezidentas praleido visą 1969 m. sausio mėnesį apklausinėdamas Vlasovą, leisdamas tuose pasikalbėjimuose dalyvauti ir Annabelai ir ji buvo liudininke, kaip Vlasovas išdavė sovietinius šnipus Vokietijoje, Anglijoje ir Prancūzijoje.

Sausio 24 d. Wander išpėjo, kad reikės persikelti į kitą vietą. Po ilgo apklausinėjimo, jis tiek pasitikėjo Vlasovu, kad net neslėpė perkėlimo paslapties: C.I.A. yra laiminga sulaukusi pirmo pabėgėlio iš Pekino, tai maoistų diplomatas Liao Houchou, iš Olandijos. Ir aišku, šis azijatas turėjo pirmenybę į puošnią vilą. Wander nuvežė Annabelą į Langley parodyti naują butą. Pakeliui užvedė kalbą apie Vlasovą.

-- Būtų pats laikas jums ištekti už Vlasovo. Annabela vos susilaikė nepasakyti: "Tai nebus pasiaukojimas iš mano pusės".

Rusas jai patiko ir tam ji nebuvo priešinga. -- Ištekęs su sąlyga, -- pasakė ji, -- jei jūs jam duosite Amerikos pilietybę ir kad jis galė-

tų susidaryti gerą situaciją.

-- Gerai, -- atsakė Wander.

Annabela susijuokė.

-- Ko jūs juokiatės? -- paklausė Wander.

-- Man įdomu, kokią amerikietišką pavardę duosite Ivanui.

-- Kadangi tai bus ir jūsų, tai jūs patys pasirinksite. Tam turite teisę ir turėsite iš jo padaryti tikrą amerikietį.

Wander matyt turėjo planus dėl Vlasovo ateities ir Annabela dėl to nesipriešino.

Harry ir Annabela Grant, taip vadinosi jaunavedžiai, laikinai buvo priskirti prie saugumo vidaus centrinės, kas pateisino jų apgyvendinimą C.I.A. valdininkams skirtuose apartamentuose, kur jie buvo saugesni nuo pagrobimų, negu mieste. Čia net buvo nesurandami. Darbo sąlygos buvo idealios. Tik dešimt minučių kelio nuo Wander biuro. Bet Wander išpėjo, kad jie neturi daryti jokio neatsargaus pasivaikščiojimo iš parko nebent savaitgalį automobiliu, bet ir tai su dviem kūno sargais. Prie apartamentų tiesa buvo didelis 50 ha parkas ir Harry, arba teisingiau Vlasovas, juokdamasis sakė: "Kad mes greičiau išeitumėme iš to liuksusinio kalėjimo".

Wander laikė Harry geriausiu šventimšaliu agentu, koki kada C.I.A. turėjo ir 1969 m. sausio 27 d. išsikvietęs savo biuran pareiškė:

-- Jūsų pirmoji misija turėjo didžiausią pasisekimą. Jūs praktiškai įrodėte ką aš tvirtindavau savo viršininkams, kai dirbau kontrašpionaže, pirm pereidamas dirbti į M.E.D. tarybą, kad sovietų špionažas Amerikoje metalis metų palaipsniui mažėja (Nukelta į 6 psl.)

LIETUVOS KARALIŲ BYLA...

(Atkelta iš 5 psl.)
imperatorius, neteisins-
ga".

"Popiežius ir impera-
torius... pagerbdavo ko-
kį krašto valdovą, atsiųs-
dami karūną supalaimi-
nimo raštu. Tai buvo tų
pasaulio didžiųjų dau-
giau garbės gestas".

"Iš tos trumpos vaka-
rietų karalių titulo ap-
žvalgos aiškėja, manau,
trys dalykai: 1. Karalius
(rex) reiškė suverenų
valdovą; 2. Jis apdovano-
tas išskirtinės sakra-
mentinės malonės, gau-
tos patėpimu šventais
aliejaus ir 3. Jo poaukš-
čio pažymys yra karū-
na". (Draugas, 1963.III.
2).

Iš to prašosi išvada,
kad karaliumi galėjo bū-
ti vadinamas kiekvien-
as suverenus valdovas,
krikščionis ir nekrikš-
čionis, pateptas šv. alie-
jais ir nepateptas, karū-
nuotas ir nekarūnuotas,
ir kad pirmą kartą ir svar-
biausias karaliaus paži-
myms yra būti suvereniu
valdovu. Senosios Lietu-
vos ir pagoniškųjų val-
dovų buvo suvereni ir
niekam nepriklausomi ir
vyriausią valdžią daž-
niausiai gaudavo per gi-
minystę. Reiškia, kad jie
galėjo būti tituluojami
karaliais, bent koks jų
vartojamas titulas turė-
jo karaliaus reikšmę.

1251 m. liepos 17 d.
popiežius Inocentas IV
Milano raštu suteikė
Mindaugui karaliaus ir
visoms jo žemėms kara-
lystės titulą. Maždaug
po poros metų Lietuvos
valdovas Mindaugas bu-
vo vainikuotas. Lietuva
tampa pilnateisė kara-
lystė krikščioniškoje vi-
duramžių Europoje. Tik
kyla klausimas: ar po
Mindaugo nužudymo ne-
krikštinti Lietuvos valdo-
vai galėjo vadintis Lietu-
vos karaliais ir Lietuva

karalyste? Čia noriu at-
siremti į teisės mokslų
daktaro P.V. Raulinaičio
teigimus: "... teisiniu
požiūriu anojė gadynėje
buvo svarbu valstybės
valdovui gauti karaliaus
titulo pripažinimą iš po-
piežiaus ir jo valdomai
valstybei karalystės var-
do suteikimą. Kartą su-
teiktas karalystės var-
das pasilikdavo, jeigu
jis išakmiais nebuvo at-
šauktas... Suteiktas Lie-
tuvai karalystės vardas
ar titulas nebuvo pakeis-
tas amžių bėgyje... Tad
visai be reikalo ir be
teisinio pagrindo kai ku-
rių šis garbingas vardas
užmirštas... palikt Lie-
tuvai Didžiosios Kuni-
gaikštijos vardą yra ne-
dovanotina teisinė klai-
da, kurią neatitaisius,
Lietuva palieka pažemin-
ta" (Draugas, 1962.VI.
23). Dr. P. V. Raulinai-
čio teigimus dar ir tas
sutvirtina, kad ir po ka-
raliaus Mindaugo mir-
ties vyriausio Lietuvos
valdovo valdžia nenutrū-
ko, Lietuva nepairo, val-
dovai sekė vienas po ki-
to be pertraukos ir topa-
ties karaliaus Mindaugo
giminaičiai, perimdami
karaliaus Mindaugo val-
džią ir jo karalystę. Taip
pat ir po karaliaus Min-
daugo mirties dažnai su-
tinkame šaltiniuose Lie-
tuvos valdovus, vadinant
karaliais ir jų žemes ka-
ralyste. (Bus daugiau)

LAIŠKAI...

(Atkelta iš 2 psl.)
viskas, -- be kokių ten
vilčių ir troškimų savo
tėvynei laisvės. Visai
jos ir nemaniusios, kad
žmonės, neturėdami lais-
vos tėvynės ir būdami
tremtyje, pastatytų ir
įrengtų tokiam kilniam
tikslui tokią gražią kop-
lyčią".

Dirvos skaitytojas

Špionažo karas...

(Atkelta iš 5 psl.)

žėja ir miršta. Pagaliau mūsų NATO sąjungininkai,
ypač vokiečiai, dėka jūsų galėjo apsivalyti savo na-
mus mažiausiai dešimčiai metų. Bent tiek laiko rei-
kės K.G.B., kad galėtų atstatyti savo tinklą ir suras-
ti naują Felseną. Dabar lieka Prancūzija.

-- Aš nematau, kas jums keltų rūpesčio, -- pa-
sakė Harry. -- Prancūzija yra kraštas, kurį geriau
siai pažįstu ir galiu ją išvalyti per penkias sekun-
des. Aš niekad nesupratau, kodėl jūs vis dar lau-
kiate.

Wander atkirto:

-- Būtų neprotinga ten veikti kaip kituose kra-
tuose. Tik pagalvokit gerai. Su Anglija pavyzdžiui,
mes galime pasakyti pulkininkui Boyle: "Štai rusų
šnipų sąrašas jūsų krašte ir įrodymai prieš juos".

-- Jūsų Philboy manęs nestebina. Tai snobas
ir mėgėjas pasirodyti. Savo vietą pas karalienę jis
turi ne dėl talento, bet dėl savo kilmės. Kada visi
nenormalūs homoseksualistai ir marksistai iš tos
Establishment generacijos bus nušalinti, liks tik
jis. K.G.B. juokiasi iš jo ir trokšta, kad jis pasida-
rytų I.S. šefu. Tą dieną K.G.B. prieš ikoną uždegs
žvakę. Jūs žinote, kad be manęs ir jūsų šiandien so-
vietų šnipai laisvai vaikščiotų Anglijoje.

-- Taip, -- atsakė Wander. -- Bet jūs žinote
taip pat, kad užtenka tik nurodyti Boylei šnipą,
kaip jis vienu ar kitu būdu nušalina, kad daugiau
mums nebekenktų. Ar jūs galvojate, kad prancū-
zų žvalgybos šefas panašiai pasielgs?

-- Aš matau, ką norite pasakyti, -- sušuko
Harry. -- Jūsų argumentas rimtas. Iš tiesų. Pran-
cūzijos vadovybė yra labiausiai supuvusi iš visų
vakarų valstybių.

-- Matot, -- pastebėjo Wander, -- kodėl aš
delsiau iškisti į Prancūziją. Aš nenorėjau, kad
joks prancūzas su jumis nesusitiktų ir nežinotų
mūsų paslapčių. Aš noriu staiga juos pastatyti
prieš faktą, patiekdamas nenuginčijamus įrody-
mus apie kiekvieną rusų šnipą Prancūzijoje. Jei
jie nebus suimti, tai aš bent sužinosiu, kas vy-
riausybėje dirba sovietams ir jų šnipus globoja.
Aš noriu pats asmeniškai imtis jų likvidavimo.
(Bus daugiau)

Šeštadienį simpoziume dalyvavę: A. Jonaitis, P. Tamulionis, P. Razgaitis, A. Tamulionis, P. Bal-
čiūnas, Z. Peckus, P. Spetyla ir H. Idzelis.

LKDS konferencija...

(Atkelta iš 1 psl.)
ir pritaikytą pamokslą
pasakė kan. Vaclovas Za-
karauskas. Prie nuotai-
kingos maldos, turiningo

pamokslu prisidėjo ir so-
listas Julius Kazėnas
gražiom giesmėm. Su-
tartines giesmes giedo-
jo Prano Ambrazo vado-

Penktadienį įvykusio jaunimui skirto simpoziumo dalyviai: B.
Venckuvienė, A. Kasulaitis, inž. A. Venckus ir kun. S. Yla.

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS
INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Už įvairius taupymo sertifikatus moka

5 1/4% iki 6%

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki
\$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS
skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiš-
kinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus
didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON

LAI DOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYŠ MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

-- Z. Peckus, Europos
Krikšč. Demokratų Ta-
rybos pirm. inž. Adolfas
Venckus, senosios kar-
tos vardu žymus tauti-
ninkų veikėjas Kazys
Karpius. Petras Spety-
la perskaitė prelato My-
kolo Krupavičiaus sveiki-
nimą.

Visų sveikinučių nuo-
širdūs pareiškimai ir lin-
kėjimai liudijo, kad vis-
us bendroje kovoje jun-
gia vienas ir tas pats
tikslas -- laisva Lietu-
va.

Poniai Birutei Vencku-
vienei, Tarptautinės Kata-
likų Moterų S-gos vei-
kėjai pagerbti O. ir P.
Žilinskių rezidencijoje
sekmadienį įvyko prie-
mimas, į kurį atsilankė
arti trisdešimties ponų.

Konferencijos daly-
vių poėdžių metu so-
čiai vaišino ir konferen-
cijos pietus paruošė: A.
Razgaitienė, O. Žilins-
kienė, E. Martinėnienė,
J. Klorienė, S. Idzelie-
nė, E. Garkienė, D. Ka-
sulaitienė, St. Stasienė,
P. Balčiūnienė ir E. Mik-
šienė. Vaišių metu prie
stalių patarnavo: Onytė ir
Živilė Kliortytė, Marytė
Idzeltė, Elenutė Razgai-
tytė ir Andrius Razgai-
tis.

LKDS-gos Clevelando
Skyriaus Valdybai, kurią
sudaro P. Tamulionis --
pirm., P. Mikšys ir L.
Leknickas atiteko nema-
ža dalis rūpesčio ir dar-
bo šią konferenciją or-
ganizuojant. Clevelandie-
čiams jau įprastai nuo-
širdi Antano Jonačio,
skyriaus narį, ir dok-
torantės Danguolės Ta-
mulionytės talka daug
prisidėjo prie jos pasi-
sekimo.

Apie konferencijos
darbus bus kitą kartą.
(r)

Konferencijos dalyvius sočiai vaišinusios ir pietus paruošusios
šeimininkės: A. Razgaitienė, O. Žilinskienė, S. Idzelienė.

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE

KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO — GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE

JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt.
dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir
žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros pliažas
(7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

VILA AUDRONĖ

PRIIMA SVEČIUS

Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ, OSTER-
VILLE, CAPE COD, MASS. 02655. Tel. 428-8425,
MRS. MARIJA JANSONAS.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir
didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką
pajūrio vilą.

• ALT S-GOS CLEVELANDO SKYRIAUS gegužinė įvyks rugpiūčio 23 d. Vlado Dauto sodyboje, 2971 Bishop Rd.

Jeigu pasitaikytų lietingas oras, skyriaus pirmininkas Garmus ir ponias kviečia atvažiuoti į jų namus draugiškam popiečiui praleisti. Adresas: 24584 Chardon Road.

• AUTOBUSAI į Ohio mugę, kuri įvyks Columbus, iš Clevelando išvyks sekmadienį, rugpiūčio 30 d. 8 ir 8:30 v. ryto ir iš Columbus išvyks 6 v. vak.

Bilietai suaugusiems \$7.50, vaikams \$4.50, įskaitant ir įžangą į mugę, gaunami CTS informacijos kioske Public Square arba siunčiant paštu čekį CTS 1404 E. 9th St., Cleveland, Ohio 44114.

• SKAUTIJOS metinė gegužinė įvyks š.m. rugpiūčio 30 d. Metropolitan parke, Strawberry Lane. Pradžia 1 val. p.p.

Esant blogam orui, gegužinė įvyks toj pačioj vietoj rugsėjo 13 d.

Gegužinę ruošia visi Clevelando skautijos vietiniai: Neringos ir Pilėnų tuntai, jūrų skautai, Židiny, ASS, skautininkės ir skautininkai.

Į gegužinę kviečiami skautų ir skaučių tėveliai bei visi skautijos bičiuliai. Bus sporto pramogos, žaidimai ir laužas.

• Prieš atnaujindami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokestį paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

APŽIŪRĖJIMUI NUO
1 iki 7 val.

E. 272 ir Lake Shore Blvd., Euclide. Naujas mūrinis namas. 6 ir 6. Dvi vonios kiekviename bute. Šiltu vandeniu šildymas. (61-63)

MACHINE OPERATORS

Exp. or will train on wrapping machines. Mus have good coordination. Full & pt. time. Good hourly rate -- paid holidays & fringe benefits. For appointment call Norwood, Ohio 513-351-6611. (62-68)

FEMALE

WANTED
FACTORY HELP
FOR ALL 3 SHIFTS

Good clean, steady work, in modern plastic plant. Paid holidays, vacation & hospitalization. Westside location.

AMERICAN PLASTICS CO.
4677 MANUFACTURING RD.
CLEVELAND, OHIO
267-7111

(55-64)

Clevelando skautės ir skautai, stovyklavę Kanadoje, Tėvų Pranciškonų vasarvietėje Wasaga Beach. Antroje eilėje stovi ir sėdi stovyklos vadovai: E. Jakulis, V. Staškus, Tėv. R. Šakalys, OFM., J. Petraitytė, A. Muliolienė, A. Griniuvienė, N. Kersnauskaitė, G. Kijauskienė, M. Puškorienė, A. Miškinienė, R. Gelažienė, D. Kavaliūnaitė, I. Raulinaitytė, J. Šenbergas, A. Šenbergas, A. Muliolis, E. Giedraitytė ir K. Giedraitis. V. Bacevičiaus nuotrauka

ALT S-gos CLEVELANDO SKYRIAUS

GEGUŽINĖ

ĮVYKS SEKMADIENĮ, RUGPIŪČIO 23

Vlado Dauto sodyboje,

2971 Bishop Rd.

Pradžia 1 val. p.p.

VISI MALONIAI KVIEČIAM

PRALEISTI DIENĄ GAMTOJE

This card proves you're you.

Ant Cleveland Trust BankAmericard bus jūsų nuotrauka. Tai reiškia, kad jūs visada turėsite užtikrintą asmens identifikaciją, nesvarbu kur jūs būsite, nesvarbu kam turėsite tai panaudoti.

Priedui, be jūsų niekas kitas negalės pasinaudoti. Net jei ji bus pamesta ar pavogta, jums nereikės rūpintis. Jūs jokių būdu nebūsite atsakingas už jos neautorizuotą panaudojimą. Nei vienai minutei. Nei už vieną centą.

Ši kortelė turi taip pat kitas dideles privilegijas. Ji turi \$1000 vertės kreditą. Su ja jūs gausite tuoj pat grynais kiekviename iš 80 Cleveland Trust skyrių, o taip pat 3,100 kituose bankuose visoje valstybėje. Jūs galite ją naudoti su jūsų Cleveland Trust checking account, turint privilegiją išimti daugiau, ir visad jūsų čekis bus padengtas.

Kadangi tai yra labiausiai respektuojamo banko pasaulyje kortelė, tai ji jums duos sąskaitos privilegiją visose krautuvėse visur. Ir nėra pataravimo mokesčio jeigu padengsite sąskaitą 25 dienų laikotarpyje.

Ateikite ir prašykite jos veltui bet kuriame Cleveland Trust banke.

CLEVELAND TRUST

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

K.S. KARPIAUS DEIMANTINĖS AMŽIAUS SUKAKTIES SVEIKINIMAI

Artėjant K. S. Karpiaus 75-rių metų amžiaus sukakties progai, daugelis krepšinio teiraudamiesi adresu, kuriuo sukaktuviniai sveikinimai siųsti. Čia pagerbimo komitetas praneša, kad privatių sveikinimų siųstiniai

tiesiog K. S. Karpiui, 17805 Lake Shore Blvd., Cleveland, Ohio 44119. Oficialieji ir organizacijų sveikinimai siunčiami Dirvos adresu: 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103. Iš čia jie bus pobūvyje perduoti sukaktuvininkui.

VASARIO 16 GIMNAZIJAI TRŪKSTA MOKYTOJŲ IR MOKINIŲ

Vasario 16 gimnazijos berniukų bendrabučio vedėjas kun. Jonas Šulcas, salezietis, šią vasarą darbuojasi Amerikoje, lietuvių jaunimo tarpe. Jis dalyvavo N.P. Sese-ry vedamoje mergaičių stovykoje Neringoje, moksleivių ateitininkų stovykoje Wasagoje, moksleivių ir jaunųjų at-kų stovykoje Neringoje ir dalyvavo nuo rugpičio 30 iki rugsėjo 4 Spencer (Mass.) Atlanto rajono skautų stovykoje.

Jis įpareigotas pristatyti Vasario 16 gimnazijos dabartinę padėtį, su jos viltimis ir sunkumais. Gimnazijos ateitis darosi problematiška, jeigu laiku neatsiras-tų jaunų lietuvių mokytojų, kurie ateitų jai, bent metams, į talką paaukoduoti šiek tiek savo laiko ir savo jaunos energijos. Trūksta ypatingai matematikos, fizikos ir lietuvių kalbos mokytojų.

Beto pradeda stokoti mokinių. Vadovybė kviečia Amerikos lietuviškąją jaunimą į lietuviškąją gimnaziją. Sąlygos labai palankios, nes Vokietijoje išeitas mokslas ypatingai JAV-ėse pilnai pripažįstamas. Gi Vasario 16 gimnazijoje galima išeiti pilną 9 metų kursą, kurs paruošia iki pat universiteto slenkščio. Galima ir trumpesnį kursą pasi-

rinkti ir lavintis daugiau svetimos kalbose.

Metų bėgyje yra palankių sąlygų aplankyti įvairius Europos kraštus ir susipažinti su jos kultūra.

Pragyvenimas, viską įskaitant, yra apie \$20 mėnesiui. Tautiečiai kviečiami skleisti šią mintį, kad kuo daugiau lietuvių sužinotų, jog Europoje savo vaikams gali suteikti palankias gyvenimo paruošimo sąlygas. Priimami berniukai ir mergaitės nuo 11 metų. Dėl smulkesnių informacijų kreiptis tiesiog į gimnazijos direktorių: P. Vincas Natkevičius, Litausiches Gymansium 684 Huttenfeld - Lamberthim, West Germany.

Arba į jos atstovą JAV-se nuo rugp. 22 iki rugsėjo 3 d.

Kun. Jonas Šulcas, I. C. Convent, Putnam, Conn. 06260

Skaityk ir platink
DIRVĄ

STRUCTURAL STEEL
FABRICATING DRAFTSMEN

Wanted 2 draftsmen for an expanding progressive corporation. Must have at least 3 to 5 years experience. Unusual company benefits. Rapid advancement for an ambitious detailer-checker. Salary \$170 weekly plus. Call Collect Robert W. Hill, Personnel Director (315) 422-4124.

(63-66)

LIETUVIŲ KANKINIŲ KOPLYČIA

ŠV. PETRO BAZILIKOJE ROMOJE

JAU DEDIKUOTA

Jos įrengimo išlaidos dar reikalingos jūsų aukos. Įamžinkite save ir savuosius šio paminklo kūrėjų skaičiuje.

Savo auką siųskite:

LITHUANIAN MARTYRS' CHAPEL FUND
2701 West 68th Street
Chicago, Ill. 60629

Seniausias ir pajėgiausias choras Daina Sydnėje, Australijoje. Dešinėje choro vadovas Bronius Kiveris.

Besiruošiant didžiajai muzikos šventei Chicagoje, mūsų solistai repetuoja su muz. Alvydu Vasaičiu, kuris čia matomas prie fortepiono. Šalia jo operos solistai: Stasys Baras, Danutė Stankaitytė, Algirdas Brazis ir Jonas Vaznelis. Šiuos keturis mūsų iškiliosius solistus girdėsime Ateitininkų Kongreso progai rengiamame simfoniniame koncerte, kuris bus rugsėjo 5 d., 8 val. vak., Orchestra Hall salėje. Be to, pirmą kartą šiame kontinente Chicago Simfoninis orkestras atliks Čiurlionio kapitalinį veikalą "Jūra". Šį nepaprastą koncertą diriguoja maestro Vytautas Marijošius.

V. Kauliaus, S.J. nuotrauka

LITUANISTIKA, ARCHITEKTŪRA IR MENAS

LIETUVIŲ MOKSLO AKADEMIJOS SUVAŽIAVIME TORONTE

Lietuviai nėra pilnas žmogus pametęs savo tautybę. Taip ir įvairių šakų lietuvių mokslininkų suvažiavimas nebūtų pilnas, jei nepaskirtų laiko lituanistikai. Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija, ypatingai brangindama šią mokslo šaką,

BOSTON

ĮŠRINKO GRAŽUOLĘ

Rugp. 9 d. Romuvos Parke, Brocktone įvyko seniausios lietuviškos radijo programos Naujojo Anglijos metinis piknikas.

Diena buvo graži, ir susirinko daug žmonių, kurie su malonum vasaros gamtoje gėrėjosi gražia programa atlikta akordeonistės ir dainininkės Julijos Grauslytės, Bostono lietuvių tautinių šokių mažamečių grupės ir svečių armėnų.

Šiemet "Miss Lithuania of N.E." buvo išrinkta Frances Kveselytė iš Brocktono. Šokių kontestas laimėjo: "Pensininkų polką", -- Ona Šiugždienė ir Juozas Velička, "Mamės ir Papės polką" -- Julia Barz ir Jonas Uselis; Jaunimo polką -- Maria ir Chester Čirokas, Valsą -- Stasė Vaičienė ir Walter Rupšys; tango -- Ona ir Petras Radzevičiai ir twistą laimėjo Rema ir John Sullivan.

Automobilį, kurį donojo Fitzmaurice Motor Sales sav. Juozas Kairis, laimėjo Stasė Vaičius iš Dorchesterio.

Steponas ir Valentina Minkai dėkoja visiems prisidėjusiems prie pikniko sekmingo ir gražaus pravedimo.

jai skiria daug laiko ir sudalino į istorijos ir literatūros bei kalbotyros sekcijas.

Istorijos sekcijos vadovas, dr. J. Jakštas, kalbės apie Lietuvos "Aušros" laikotarpio istoriografiją ir tautinį atbūdimą, kuris nuvedė lietuvių nepriklausomybės keliu. Kun. prof. St. Yla, neseniai parašęs veikalą apie šiluvą ir turėjęs progos išgilti šio meto Lietuvos istoriją, kalbės apie svetimybų antplūdį 18 šimtmečio Lietuvoje. R. J. Misiūnas skversis į dar ankstesnius laikus tema "Algirdo tikėjimas."

Lietuvių kalbos bei literatūros sekcija bus ypatingai turtinga pasakaitomis. Pats sekcijos vadovas prof. dr. A. Klimas kalbės tema "Teorinė kalbotyra ir lietuvių kalbininkai". Šveicarų kilmės prof. A. Senn, dėstęs Kauno ir Philadelphiajos universitetuose ir žinomas visa eile mokslinių darbų, kalbės apie Lietuvos su krikščioninimą kalbotyros ir tautosakos šviesoje. Taipgi iš kalbotyros srities paskaitą skaitys prof. dr. W. Smals- tieg, kurio tema kolkas dar nėra žinoma. Literatūrinėje dalyje Done- laičio "Metų" struktūrą nagrinės prof. dr. R. Šilbajoris, o rašytojas A. Vaičiulaitis pristatys prancūzų rašytoją Stend- halį, kuris yra tuo mums idomus, kad dalyvavo Napoleono žygiuose ir buvo ta proga Lietuvoje. Jis yra skaitomas literatūroje vienu iš psichologinių romanų kūrimo pirmūnų.

Kiekviena Akademi- jos suvažiavime yra paprotys iškelti kokią nors lietuvių kultūrai pasitar- navusią asmenybę. Šiam suvažiavimui parinktas J. Tumas - Vaižgantas, nuo kurio gimimo šiais metais sueina 100 metų. Ta proga apie jį kalbės poetas J. Aistis užbaigiamajame posėdyje.

Be lietuviškos žodinės kūrybos sekcijos, suvažiavime skirtas laikas ir konkrečiai bei vaizdinei. Meno bei architektūros sekcija, vadovaujama dr. A. Kulpos-Kulpa- vičiaus yra parengusi keletą idomių paskaitų, kurios bus pailiustruojamos skaidrėmis. Apie

lietuvių bažnyčių archi- tektūros savybes kalbės pats sekcijos vadovas, pateikdamas idomias savo studijoje prieitas iš- vadas. Archit. A. Kere- lis iš Chicago's skaitys paskaitą apie lietuvių iš- eivių architektūrą. Dail. T. Valius skaitys idomią paskaitą apie P. Afrikoj gyvenusių lietuvių dailininką Praną Domšaitį ir jo kūrybą, o dail. L. Urbo- nas gilinsis psichologi- nes apraiškas mūsų mo- derniajame mene, ban- dančias išreikšti žmo- gaus dvasinį stovį.

Taigi, atrodo, žmo- nės mėgstantiems gro- žį bei meną ir mylin- tiems savo gimtąją žo- dį, šis suvažiavimas tu- rėtų būti viliojantis. Su važiavimas įvyks š.m. rugsėjo mėn. 1-6 dienomis Toronte. (s)

Kritikos balsai apie AGONIJĄ

Tik gyvos, lakios vaizduotės kūrėjas ir neeilinis žodžio menininkas gali sukurti skaityto- jui tokius vaizdus.

Jakštas (Dirva, 1966)

Agonijos būsenoje atsidūrusios Lietuvos laisvė yra pagrindinė romano jungiančioji idėja, kurią galėtume pava- dinti vyriausiu romano perso- nažu.

J. Kojelis (Draugas, 1966)

J. Gliuda, mums rodo, žiū- ri į reikalus lietuvių akimis, palikdamas pačiam skaitytojui darytis išvadas, reikšti simpa- tijas ar antipatijas.

K. Abr.

(Europos Lietuvis, 1965)

Autorius nieko nekaltina, neteisėjauja, tik vaizduoja. Iš- siliekas objektyvus vienintelis komentaras yra min. Balučio motto knygos pradžioje, ku- riam sakoma, kad "tas lais- vės nevertas, kas negina jos". Šis vienas komentaras tik pa- liudija tos agonijos sunkumą.

L. Augštys (Draugas, 1966)

SECOND SHIFT Supervisor for Die Cast Plant. Must have good techni- cal ability and be able to get parts running to standard. Contact Shir- ley Bacon for appointment. DENHAM MANUFACTURING 120 Pere Marquette St. Big Rapids, Mich. 616-796-8673

(58-62)

Jus džiaugsitės gyvenimu daugiau su State Savings

MĖNESINIŲ ČEKIŲ

Mes siųsime Jums čekį se- kantį mėnesį — ir kiekvieną mėnesį — kol jūs pasakysite mums sustoti!

Tik investuokite \$1,000 ar daugiau į State Savings tau- pyimo sertifikatus — Jūs už- dirbsite milžinišką 5.25% per metus, išmokamus Jums (ar kam kitam nurodytumėte) su MĖNESINIŲ ČEKIŲ.

Skambinkit ar atėikit pilnom smulkmenom nemokamo pataravimo!

State Savings AND LOAN COMPANY

4065 Mayfield Rd., South Euclid 11623 Buckeye Rd., Cleveland 30500 Lake Shore Boulevard, Willowick

MUZIEJAUS RETENYBĖ

Dar turima pardavi- mui baigiančių pranyk- ti Neprikli. Lietuvos si- dabrinųjų monetų. 5 lt. su J. Basanavičiaus at- vaizdu. 10 lt. — su Vy- tautu Didžiojo. 10 lt. — su prez. A. Smetonos ir kitos. Paskutinis sezo- no išpardavimas. Kai- nos labai sumažintos. Kainoraštis pareikala- vus. P. Zablockis, 2333 Ontario St., Vancouver 10, B. C., Canada.

NEED AN AMERICAN DRIVER'S LICENSE?

We will teach you to drive and help you obtain your American driver's license. Low rates. Free home pick-up. Call now for full information about prices and lessons. Or stop at 4229 Fulton Road in the Memphis - Fulton Shopping Center.

Phone 351-8786
ACE DRIVING SCHOOL (63-65)

FOREMEN

For meat processing & sausage dept. also smoked meats, curing, boning and smoking. Steady work, good salary & liberal fringe benefits. Contact Fred Brent PETERS SAUSAGE COMPANY 5454 W. Vernor Highway Detroit, Mich. (313) 826-5030 An Equal Opportunity Employer (58-67)

WANTED AT ONCE JOURNEYMAN ELECTRICIANS

Able to work any shift. Must have either UAW Journeyman's card or documented proof of eight years experience. Steady work and some overtime. Fringe benefits.

WHITE PRODUCTS MIDDLEVILLE, MICH. (56-62)

Kas nori, nors trumpam, pabėgti iš didmiesčio ir surasti ramaus ir gaivinančio poilsio, tas nepravažiuos pro Tomkų vasarvietę, kuri yra ant pat Atlanto vandenyno ir turi visas sąlygas, apie kurias kiekvienas didmiesčio žmo- gus per ilgus metus svajoja.

Dėl smulkesnių informacijų rašykite: V. Tomkus, 700 Ocean Dr. Juno Beach, North Palm, Fla. 33403 arba skambin- kite: (305) 844-3388.